

Парій Олег
студент групи ПФМ-51
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна
Радинський Сергій
кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Oleh Pariy
Student of the group PFM-51
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine
Sergiy Radynskyi
PhD (Economics), Docent
Associate Professor of Economics and Finance Department
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛІНГУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

THE ROLE AND SIGNIFICANCE OF FINANCIAL CONTROL IN THE SYSTEM ENTERPRISE MANAGEMENT

У сучасних економічних умовах кризові ситуації на підприємствах виникають через низький рівень розвитку системи менеджменту, що є наслідком недостатньої обізнаності як працівників, так і керівництва. Вагомий вплив також має світова криза, спричинена пандемією COVID-19 та війною України із РФ.

Відсутність своєчасного реагування управлінців на наявні проблеми може в майбутньому призвести до банкрутства підприємств. У таких умовах підприємствам необхідно адаптуватися до кризових обставин і шукати нові шляхи для покращення фінансового стану.

Одним з інструментів, який дозволяє завчасно виявляти негативні економічні процеси, є контролінг. Завдяки ефективній системі фінансового контролінгу підприємства можуть пристосовуватися до мінливих умов економічного середовища, підвищувати рівень ліквідності, прибутковості, ділової активності та фінансової стійкості, а також запобігати виникненню фінансових проблем і ризиків. Водночас систему фінансового контролінгу підприємства слід періодично оновлювати й вдосконалювати.

Згідно з теорією О.О. Терещенко та Н.Д. Бабяк, фінансовий контролінг не слід ототожнювати з фінансовим контролем. Перший Глобальні та національні проблеми економіки має під собою значно більше коло завдань і функцій. Контролінг тут – філософія фінансового управління, яка виходить за межі окремого структурного підрозділу і пронизує систему прийняття фінансових рішень. Він спрямований на інформаційну підтримку фінансових рішень, що передбачає використання методів і процедур із бюджетування, стратегічного планування, обліку, діагностики, управління ризиками та внутрішнього контролю, які в сукупності забезпечують координацію окремих підсистем управління і зорієнтовані на оптимізацію фінансових рішень і зростання вартості компанії [1, с. 9–15].

На нашу думку, фінансовий контролінг – це система управління, яка спрямована на моніторинг, аналіз та прогнозування фінансових показників підприємства з метою забезпечення його стабільності та стійкості в умовах мінливого економічного середовища. Вона поєднує методи планування, контролю та управління ресурсами, що дозволяє підприємству своєчасно виявляти та реагувати на можливі фінансові ризики, підвищувати рівень ліквідності та прибутковості, а також забезпечувати довгострокову фінансову стабільність.

Фінансовий контролінг сприяє досягненню фінансових цілей, з його допомогою можна зробити аналіз розбіжностей між фактичними та прогнозованими результатами, коригувати напрямок розвитку підприємства відповідно до цілей та задач, поставлених керівництвом. За цільовим спрямуванням фінансовий контролінг буває операційний та стратегічний.

Операційний контролінг пов'язаний з досягненням цілей у короткостроковій перспективі, які зазвичай визначаються протягом процесу розроблення стратегічного плану. При проведенні даного виду фінансового контролінгу, особлива увага надається статтям «доходи» і «витрати» та звіту про рух грошових коштів [2]. Основні завдання операційного контролінгу передбачають: забезпечення оптимального рівня рентабельності та ліквідності підприємства; мінімізація ризиків у збуті та, відповідно, у виробництві, ефективність використання ресурсів; оцінка виконання поставлених завдань за рахунок аналізу фінансових показників; здійснення операційного управління на основі аналізу фінансових показників; аналіз планових показників; управління грошовими потоками та контроль за поточним фінансовим становищем [3, С. 71].

Стратегічний фінансовий контролінг характеризується досягненням довгострокових цілей, забезпечуючи при цьому ефективність діяльності підприємства. Він базується на вивченні ризиків, розробленні перспектив, виявленні сильних та слабких сторін суб'єкта господарювання [2]. Основні завдання стратегічного контролінгу передбачають: визначення довгострокових цілей діяльності підприємства, розробка стратегії покращення діяльності підприємства за рахунок припущень щодо поточної діяльності, досягнення короткострокових цілей, аналіз розбіжностей в планах сформованої стратегії, оцінювання інвестиційних проектів, пропозиції за новими напрямками діяльності [3, С. 71].

Фінансовий контролінг виступає важливим елементом системи управління підприємством, оскільки дозволяє забезпечити стабільність та ефективність його функціонування. У сучасних умовах мінливого ринкового середовища він сприяє оптимізації витрат, підвищенню фінансової стійкості та контролю ризиків. Основні напрями фінансового контролінгу зосереджені на управлінні витратами, фінансами, інвестиціями, логістичними процесами, а також ризиками та поведінкою персоналу. Таблиця 1 демонструє ключові напрями фінансового контролінгу, що допомагають підприємству адаптуватися до зовнішніх викликів і досягати стратегічних цілей.

Таблиця 1

Найбільш важливі напрями фінансового контролінгу на підприємстві

Назва напрямку	Характеристика
Контролінг витрат	Спрямований на моніторинг та оптимізацію витрат підприємства для підвищення ефективності використання ресурсів і зниження виробничих витрат.
Контролінг фінансів	Охоплює аналіз, планування та контроль фінансових потоків з метою забезпечення платоспроможності, ліквідності та фінансової стійкості підприємства.
Інвестиційний контролінг	Здійснює оцінку та моніторинг інвестиційних проектів для забезпечення їх доцільності, мінімізації ризиків та забезпечення максимального повернення інвестицій.
Контролінг логістичних систем	Спрямований на оптимізацію процесів постачання, складування та доставки продукції, забезпечуючи ефективне управління логістичними витратами та ланцюгом постачання.
Контролінг ризиків	Передбачає ідентифікацію, оцінку та управління ризиками, що можуть впливати на фінансовий стан підприємства, з метою їхньої мінімізації або уникнення.
Контролінг поведінки	Зосереджений на аналізі та корекції фінансової поведінки працівників та управлінських команд для узгодження їхніх дій із стратегічними цілями підприємства.

Таким чином, фінансовий контролінг на підприємстві охоплює ключові напрями, що дозволяють підприємству ефективно управляти своїми ресурсами та мінімізувати ризики. Контролінг витрат та фінансів допомагає оптимізувати витрати і забезпечувати фінансову стійкість, тоді як інвестиційний контролінг забезпечує раціональне управління інвестиційними проектами. Контролінг логістичних систем сприяє ефективності операційного процесу, а контролінг ризиків допомагає своєчасно виявляти і мінімізувати потенційні загрози. Контролінг поведінки забезпечує узгодженість дій працівників зі стратегічними цілями підприємства, сприяючи його стабільному розвитку.

Перелік використаних джерел:

1. Терещенко О.О., Бабяк Н.Д. Фінансовий контролінг : навч. посіб. К. : КНЕУ, 2013. 407 с.
2. Адонін С.В., Калашнікова Ю. Фінансовий контролінг в системі управління підприємством. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/2_2022/99.pdf (дата звернення до ресурсу 12.11.2024 року)
3. Сабліна Н. В. Фінансовий контролінг : навч. посіб. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. 161 с.